

**Schiedam, 24 december 2023, Vierde zondag van Advent, Rorate
Coeli.**

2 Samuel 7, 4-16, Romeinen 16, 25-27 en Lucas 1, 26-38

Smeekgebed

Laten wij de Heer om ontferming aanroepen

Voor de nood van de wereld en alles dat ons verhindert

te verwachten en te hopen op een nieuwe morgen

een nieuwe toekomst, een nieuw perspectief

geopende deuren, de hemel als garantie van uw heil

Zo bidden wij en zingen:

437, vers 1

Zou het echt de moeite lonen te wachten op die morgen

Troost voor zo veel mensen

Wier leven stuk is en onherstelbaar lijkt

Wie zou zijn plek in zijn paleis opgeven

Voor ons door ons zelf bedorven paradijs

Zo bidden wij en zingen

Vers 4

Die nood van ons, geschreven in grote letters

De ene ramp lost de andere oorlog af

Zou er voor al die verdrukte zielen

Een vaderland zijn als mensen elkaar dat misgunnen

Zo bidden wij en zingen

Vers 6

Het is vandaag de vierde zondag van Advent en vandaag horen we voor het eerst iets vertellen over het kerstkind dat vannacht geboren zal worden. Tot dus ver ging het elke zondag over Johannes de Doper, de voorloper, de wegbereider, de aankondiger van de Komende, dat is dus dat kerstkind. Vandaag staat Maria eindelijk in het middelpunt. Het verhaal van de aankondiging door de engel Gabriel. De annunciatie. Hopelijk hebt u thuis al een kerstkaart liggen met deze voorstelling er op.

Maria zal een kind krijgen, en wat voor een kind wordt haar toegezegd. Het moet haar toch duizelen. De meeste ouders hebben grote verwachtingen van hun kind, maar dit gaat echt over de top! Hoor Gabriel, de engel, eens aan! Wat wordt haar beloofd? Zoon van de Allerhoogste, en God de Heer zal hem de troon van David geven, tot in eeuwigheid zal hij koning zijn over het volk van Jacob en aan zijn koningschap komt geen einde....

Hoe zou je dit verhaal van de aankondiging een beetje aannemelijk kunnen presenteren. Want Maria is nog maar een meisje. Ze is al wel verloofd, maar ze heeft nog geen omgang met haar aanstaande. Het hele verhaal rolt over haar heen maar ze gaat toch direct akkoord.

Hoe komt Lucas bij dit verhaal!? Je ziet hem zitten schrijven, in z'n eentje, in gezelschap van een os, dat is zijn symbool, zo zie je hem vaak. Maar verder in z'n eentje. En dan natuurlijk met de Heilige Geest... die fluistert hem het hele verhaal in. Of ging het anders?

Zou hij een hele werkgroep om zich heen hebben gehad. Ik stel me dat zo maar voor. Dan is er een bioloog nodig, die alles weet hoe leven ontstaat.

Er is een gynaecoloog nodig die alles van zwangerschap weet.

Er is een oudtestamenticus nodig, die weet heeft van de verwachtingen van Israël,

Maar ook een dichter, die weet heeft van beeldende taal, en een schilder die de dingen in plaatjes voor zich ziet.

En misschien ook direct een musicus, want er moet wel bij gezongen worden...

De leden van die werkgroep hebben het verhaal van Marcus al op tafel. Dat is een paar decennia ouder dan dat van de andere Evangelisten. Marcus heeft geen tijd gehad of genomen een verhaal op te schrijven over hoe de Messias geboren werd.

De werkgroep is trouwens online met Mattheus en Johannes. Die leggen heel andere accenten. Ze laten het aan Lucas over om te bedenken hoe dat toch ging in die binnenkamer van Maria en waarom het allemaal zo moest gaan of tenminste zo verteld moest worden....

Laten we een paar aspecten van het verhaal op een rij zetten. De oudtestamenticus, de schilder en de dichter komen samen op de gedachte dat het een intiem menselijk verhaal moet zijn. Als God mens wil worden, dan ook echt in een menselijke omgeving. Zonder kroontjes en klatergoud.

'Von himmelhoch', zingt het Adventslied, prachtig, maar het kind moet wel landen in een herkenbare omgeving. Een vrouw in haar eigen omgeving. Zo schilderen de Vlaamse Primitieven Maria in een elegante binnenkamer. Laat middeleeuws, middelclass. Dat koningskind wordt aangekondigd en verwekt in een hele gewone, burgermans omgeving.

Maria leest een boek, ze schrikt niet echt van de engel, ze laat het hele gebeuren over zich komen. En in het gesprek van haar met de engel wordt duidelijk wat God met dit initiatief wil: op ooghoogte omgaan met de mens, de vrouw, de man.

Dan de inhoud van de belofte. Weer neemt de oudtestamenticus het voortouw. Hij herinnert zich al die messiaanse vooruitzichten. Dat kind zal een bevrijder voor Israël zijn. Een figuur met koninklijke trekken. Echt een zoon van David. Al die vorsten waar Lucas het in hoofdstuk 3 over heeft: Augustus, Pontius Pilatus, Herodes, en Philippus die de massieve politieke sfeer van het moment moeten tekenen, verdwijnen in het niets voor de aanblik van deze nieuwe Davids zoon. Dit is een heel andere koning...

Vervolgens de reactie van Maria. Ze sputtert niet tegen, ze vraagt alleen hoe dit allemaal zal gebeuren. Ze heeft wel een lover, maar ze wandelen alleen samen verder niet. Nu zijn de bioloog en de gynaecoloog nodig voor het verhaal. En de oudtestamenticus toch ook maar weer.

Een man heeft zij niet gekend, zegt Maria, in het Grieks, maar daar kleurt het Hebreeuws door heen. Het Griekse werkwoord 'kennen' gaat terug op het Hebreeuwse 'jada' dat ook kennen betekent maar dan zeker ook kennen met lijf en al, gemeenschap hebben. daar is het dus nog niet van gekomen, belijdt Maria zedig.

Nu weet de oudtestamenticus een reeksje voorvallen te noemen waarin een vrouw zwanger werd ook als zij en haar lief al heel oud waren. Zoals

Zacharias en Elisabeth. Denk ook maar aan Abraham en Sara. Of er dan nog sprake van lief en lust is, of geloof in het onmogelijke...

Op dat moment kijken de gynaecoloog en de bioloog geïrriteerd om zich heen. Die Maria, zeggen ze, dat is gewoon een parthenos, zo heet dat in het Grieks, een meisje. Ze vertaalden dat woord vroeger wel heel kuis met 'maagd' maar het is toch vooral een leuk, jong ding. Waar Jozef nog maar even van af blijft. Dus waarom kijken wij, nieuwsgierige hoorders niet allemaal even de andere kant op, en laten we die twee jonge mensen doen wat twee jonge mensen graag zouden willen doen om uiting te geven aan hun gevoel, en om dragers te worden van nieuw leven en belofte... Omdat de Heilige kennelijk een andere methode heeft bedacht om haar zwanger te krijgen.

De gynaecoloog houdt maar even haar mond en de dichter en schilder denken nu met ons mee. We maken het niet te technisch. Lucas gebruikt twee werkwoorden die elders in de bijbel ook worden gebruikt en zo veel betekenen als overschaduw.

De initiatiefnemer in het verhaal dat is, God, of Lucas. De schrijver die het mag vertellen, die ziet het voor zich gebeuren. Vleugels van hierboven spreiden zich uit over dat jonge meisje en overschaduw haar met leven, verrassend en onverwacht.

O pas op, voor we verder gaan, hebben we eerst even contact met Mattheus, de andere evangelist. Wat schrijft hij in zijn eerste hoofdstuk? 'Toen Maria al was uitgehuwelijkt aan Jozef, maar nog niet bij hem woonde, bleek zij zwanger te zijn door de Heilige Geest'. Mattheus weet er dus ook van.

Dat is straf! Van nu af aan zal Jozef heel behoedzaam met zijn fiancée omgaan, maar geen vinger naar haar uitsteken, alleen dan om haar te begeleiden, zoals straks bij de vlucht naar Egypte.

Daar waar Mattheus heel prompt en zonder verdere uitleg Maria's moederschap op rekening brengt van Gods Heilige Geest, doet Lucas al zijn best om met poëzie en verbeelding ontleend aan het oude testament haar zwangerschap een plek te geven. 'Daarom zal ook het heilige wat geboren gaat worden zoon van God genoemd worden'. 'Ook', staat er bij. De NBV slaat dat woordje ook over, maar het staat er wel. 'Ook', net als het volk Israel zoon van God wordt genoemd zo is dit kind zijn Zoon.

Ha, nu begrijpen we de keuze voor 2 Samuel als oud-testamentische lezing. Daar gaat het over de tempelbouw in Jeruzalem. Koning David

kan daar maar beter niet aan beginnen. Hij heeft te smerige handen, te veel bloed en ijzer. Zijn zoon mag het doen, en de Eeuwige zal een Vader voor hem zijn....daar heb je die zoon weer! Zoon van God, net als het kerstkind. Zoon, met andere woorden, ze horen heel erg bij elkaar...

Ja maar, zouden wij moderne mensen anno '23 tegen Lucas en zijn meedenkende werkgroep kunnen zeggen, zou het verhaal niet een stuk makkelijker te begrijpen geweest zijn als Jozef en Maria gewoon gedaan hadden wat bij jonge mensen hoort, zij zwanger was geworden, en de Allerhoogste, wie Hij ook zijn mag, met een knipoog naar ons toe, dat kind als het zijne zou hebben geaccepteerd?

Waarom toch die afwezige echtgenoot, waarom moet die arme Jozef maar steeds op zijn handen blijven zitten? Met alle respect voor de oecumene, maar dat Maria altijd maagd dat is toch iets voor een voorbije tijd en een voorbije kerk?

Het is alleen de vraag of het onze taak in de kerk is om het geloof makkelijker te maken en het dus een onsje minder spannend mag zijn. Dan wel is het onze taak om met de vertellers mee te denken en proberen te volgen wat hen heeft bewogen om het zo op te schrijven.

Het wonder in het wezen van het kerstkind is niet zo zeer het al of niet ontbreken van mannelijk zaad om dit kind verwekt te laten worden in de schoot van een vrouw, dan wel dat in dat kind God, wie Hij ook zijn mag, ons en onzer toekomst overvleugelt met zijn beschermende, geruststellende, liefdevolle, verzoenende aanwezigheid. We hebben nog een hele dag om ons voor te bereiden op die ervaring. In de naam van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest

Amen.

Voorbeden

Op deze laatste zondag van de Advent

Als onze roep kracht krijgt

Om de hemel te openen voor gerechtigheid

Bereidt uw gemeente zich voor op het kerstfeest

Maak ons klaar om het kerstkind te ontvangen

Laat er ruimte zijn in ons leeswereld

Voor kwetsbaarheid, voor ontvankelijkheid

Voor verwondering en voor hoop

Maak onze tongen los voor het lied

Van dank en bewogenheid

Door Christus onze Heer, Amen.

Heer God, Bidden wij op deze laatste zondag van Advent
omwille van alle mensen die het niet meer kunnen
hopen op een nieuw begin, een nieuwe toekomst
omdat we onze deel weten van al die fouten
en tekortkomingen waar mee wij onze geschiedenis schrijven
bidden wij om mensen die ons inspiratie kunnen geven
schrijvers, dichters, musici, kunstenaars van woord en beeld
en al die mensen die ieder op hun eigen plek
een leven laten zien dat nieuwsgierig maakt
van creativiteit, van hoop, van inspiratie
dat wij onze door hun voorbeeld mee laten nemen.
Zo bidden wij tezaam

Bidden wij voor hen die opzien tegen de kerstdagen
Een avond en een nacht, een dag en weer een nacht en zo verder
Zonder aangesproken te worden, zonder echte ontmoeting,
Dat wij elkaar weten te bereiken over de grenzen
Van de afspraken die we al hadden heen
Maak ons tot zoekers van liefde en leven
En mededeelzaamheid
Zo bidden wij tezaam

En wij bidden voor Suriname, wij bidden om rust
En evenwicht, voor respect voor het gerecht
Voor de regering in dat land, de volksvertegenwoordiging
En ieder die betrokken is bij veiligheid en eerlijkheid
Wij bidden voor hen die opgelucht zijn
Na zo'n lange tijd leed dat wordt erkend
En wij bidden voor hen die hun held kwijt raken
En niet weten hoe zij toch een anker in hun leven
Kunnen vinden, zo bidden wij

Bidden wij vandaag ook voor volk en regering van Oekraïne
Gaandeweg in de steek gelaten door anderen
Dat zij zich realiseren wat het is
Je land, je wereld, je cultuur
Te moeten zien verdwijnen, moedwillig
Wij bidden voor soldaten, legerleiding
En in het bijzonder voor Zelensky
Om kracht, moed, en vertrouwen
In een zekere toekomst voor hun land
Zo bidden wij tezaam

Bidden wij voor ons eigen land
Zo diep verdeeld in partijen en richtingen
En zo onzeker in een vertrouwen
Dat een nieuwe regering ons land zou kunnen besturen
Wij weten niet wat we bidden moeten

Bewaar ons bij onze rol, dienend te zijn in de samenleving

Met een stem die beroep doet op ieders geweten

Naar menselijkheid, medemenselijkheid

En gerechtigheid voor alle burgers van ons land

Zo bidden wij tezaam

Stil gebed

Onze Vader